

Κορνήλιος Καστοριάδης: Είμαι επαναστάτης όχι προφήτης

Ο Κορνήλιος Καστοριάδης, γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1922. Σπούδασε νομικά, οικονομία και φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Η πολιτική του δράση ήταν έντονη από τα νεανικά του χρόνια. Τα γεγονότα του Δεκέμβρη του 1944 επηρέασαν σημαντικά την πολιτική του τοποθέτηση. Την επόμενη χρονιά θα φύγει στη Γαλλία για σπουδές με υποτροφία του Γαλλικού Ινστιτούτου.

Το 1949 εκδίδεται το πρώτο τεύχος του περιοδικού Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότης, και ο ίδιος έγραφε με το ψευδώνυμο Paul Cardan. Στα επόμενα τεύχη που ακολούθησαν ως το 1965, το περιοδικό, ένα από τα πιο σημαντικά της μεταπολεμικής Ευρώπης, προχώρησε στην κριτική τόσο του «υπαρκτού σοσιαλισμού» όσο και της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Το κίνημα 22 Μάρτη, γαλουχημένο με τις ιδέες του και η εξέγερση του Μάη 1968 στη Γαλλία, με τον πρωταγωνιστικό ρόλο των «μαζών» και την αυθόρμητη φωτεινή και παιγνιώδη μορφή της, ήταν το ιδανικό πεδίο για να συναντηθούν οι ιδέες του κορυφαίου διανοητή με την πράξη. Ο Καστοριάδης ήθελε να δώσει στη θεωρία και στην πράξη ψυχή, βιωματικό βάθος, σώμα και πρόσωπο.

Από το 1974 άρχισε να ασκεί την ψυχανάλυση ενώ από το 1979 εργάστηκε ως διευθυντής σπουδών της Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales.

Τα στοιχεία της επαναστατικής σκέψης του Κ. Καστοριάδη τα συναντά κανείς με συνέπεια και αφοσίωση στη συγγραφική του δραστηριότητα: *Φαντασιακή θέσμιση της κοινωνίας, Ουγγρική επανάσταση το 1956, Το επαναστατικό πρόβλημα σήμερα, Η γραφειοκρατική κοινωνία I & II, Υπάρχει σοσιαλιστικό μοντέλο ανάπτυξης;, Μπροστά στον πόλεμο, Η αρχαία ελληνική δημοκρατία, Καιρός, Οι ομιλίες στην Ελλάδα, Το σταυροδρόμι του λαβιρύνθου, Από την οικολογία στην αυτονομία, Ο θρυμματισμένος κόσμος, Η άνοδος της ασημαντότητας, Fait et a Faire.*

Ο πνευματικός προσανατολισμός του Καστοριάδη αφορά άμεσα στο επαναστατικό σχέδιο για την ανατροπή της κρίσης και της φθοράς, της πολιτικής και του πολιτισμού. Οι πολίτες θα αποκτήσουν την ελπίδα και την επιθυμία για αγώνα με την κατάλυση της γραφειοκρατικής κυριαρχίας και τη στήριξη μιας κοινωνίας στην οποία η εξουσία θα ασκείται από μαζικούς παραγωγικούς οργανισμούς.

Το επαναστατικό πρόβλημα σήμερα

*Κορνήλιος Καστοριάδης**

Λοιπόν δε νομίζω ότι έχουμε φτάσει στο τέλος της Ιστορίας με αυτή την έννοια, δηλαδή δε νομίζω ότι μπορούμε να πούμε ότι έχουμε φτάσει στην καλύτερη ανθρώπινα εφικτή δομή της κοινωνίας. Και εφόσον πολύ συχνά με θεωρούν ουτοπιστή, με την κακή έννοια φυσικά, αντιστρέφω το ερώτημα και ρωτάω, που ίσως είναι, «πα σω», όπως θα έλεγε ο Αρχιμήδης, αυτός ο οποίος λέει ότι αυτό είναι και περισσότερο δε γίνεται;

Θα μπορούσε τώρα κάποιος άλλος να πει ότι βεβαίως η Ιστορία δεν έχει τελειώσει –δεν ξέρουμε αν αυτό το σύστημα είναι το καλύτερο από όσα είναι ανθρωπίνως εφικτά– αλλά ξέρουμε ότι μια ιστορία που έχει σίγουρα τελειώσει είναι η ιστορία του προτάγματος της Αυτονομίας. Δηλαδή ξέρουμε ότι το μέλλον των ανθρωπίνων κοινωνιών είναι αυτή η παθητικότητα, είναι αυτή η επικράτηση της φιλελεύθερης ολιγαρχίας με όλα τα άλλα που συνεπάγεται. Πάνω σε αυτό θα έλεγα δύο πράγματα. Το πρώτο είναι αυτό που είπα και χθες το βράδυ, ότι δηλαδή αυτοί που το λένε αυτό στηρίζονται σε εμπειρικές αναλύσεις, αν όχι εμπειρικές με τη χυδαία έννοια, τουλάχιστον πραγματολογικές: δηλαδή «στο καλύτερο της γνώσης μας», όπως λένε οι Γάλλοι, οι άνθρωποι σήμερα δεν ενδιαφέρονται πλέον για τα κοινά, με επιπλέον την υποχθόνια και μη ρητή προσθήκη ότι δεν πρόκειται και να ξαναενδιαφερθούν. Και πού το ξέρετε κύριοι, εσείς όλοι που είστε καθηγητές και πολιτειολόγοι σε αμερικάνικα Πανεπιστήμια με όλες αυτές τις βιβλιογραφίες που διυλίζετε τον κώνωπα σχετικά με την ακρίβεια και την αυστηρότητα των διατυπωμένων προτάσεων; Πώς εσείς βγάζετε ότι ξέρετε από τώρα ότι το 2020 δε θα ξαναενδιαφερθούν οι άνθρωποι μαζικά για την πολιτική; Από που βγαίνει αυτό; Ποιος είναι ο τόπος που θα μπορούσε ποτέ να σταθεί αυτός ο οποίος θα το έλεγε;

* Ο Κορνήλιος Καστοριάδης στήριξε το *Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών* στα πρώτα του βήματα. Μέλος ήδη από το 1ο τεύχος της Επιστημονικής Επιτροπής, μας έδωσε το πρώτο άρθρο του περιοδικού, απ' όπου και το απόσπασμα.